

İki Temel Politika: Herkes İçin Spor ve Elit Spor Politikası

Hasan Erdem Mumcu¹ Neşe Mumcu¹ Osman Kusan², Onur Öztürk³

¹Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Tokat-Türkiye

<https://orcid.org/0000-0003-4325-5575>

¹Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Tokat-Türkiye

<https://orcid.org/0000-0003-3438-907X>

²Gümüşhane Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Gümüşhane-Türkiye

<https://orcid.org/0000-0001-7102-5262>

³Ondokuz Mayıs Üniversitesi Samsun-Türkiye

<https://orcid.org/0000-0003-1375-2749>

Derleme Makale/ Review

DOI: 10.5281/zenodo.14945675

Gönderi Tarihi/ Received:
21.10.2024

Kabul Tarihi/ Accepted:
10.02.2025

Online Yayın Tarihi/ Published:
28.02.2025

Özet

Araştırma elit sporcu ve herkes için spor politikası olan iki ana politikanın işlevlerini ve mevcut durumunu ortaya koymak amacıyla tasarlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Bu yöntemle Türkiye'deki elit spor ve herkes için spor politikalarının mevcut durumu ve uygulama sorunları incelenmiştir. Veriler; resmi raporlar, spor politikası belgeleri, akademik literatür ve uluslararası kurumların yayınlarından elde edilmiştir. Spor politikaları, bir ülkenin sporu geliştirmek için uyguladığı stratejileri kapsar ve hem elit sporcuların yetiştirilmesini hem de toplumun tüm kesimlerinin spor yapmasını hedefler. Herkes için spor politikası, toplumun geniş kesimlerinin düzenli olarak spor yapmasını teşvik eder ve toplumsal refahı artırmayı amaçlar. Sağlık sorunlarının önlenmesi, sosyal entegrasyonun sağlanması ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi gibi hedeflerle hareket eder. Özellikle dezavantajlı grupların spora erişimini artırmak için özel politikalar uygulanır. Elit sporcu yetiştirme politikaları ise uluslararası arenada başarılı olacak sporcular yetiştirmek için planlanır. Bu politikalar yetenek taramaları, eğitim programları ve altyapı yatırımlarını içerir. Uluslararası başarıyı hedefleyen bu politikalar, ulusal gururu artırmak ve ülke imajına katkıda bulunmak amacıyla stratejik olarak tasarlanır. Türkiye'deki spor politikalarının etkinliği, uygulamadaki merkezîyetçi yaklaşım ve altyapı eksiklikleri nedeniyle sınırlı kalmaktadır. Bölgesel farklılıklar ve yerel ihtiyaçlar göz ardı edilmekte, özellikle okul sporlarına yeterince önem verilmemekte, paydaş kurumlar arasında koordinasyon eksikliği yaşanmaktadır. Spor politikalarının başarısı için kapsamlı planlama, iyi yönetim ve yerel koşulların dikkate alınması önemlidir. Avrupa ülkeleriyle karşılaştırıldığında, Türkiye'de spor politikalarının daha etkin olması için özellikle okul sporlarının desteklenmesi, yerel yönetimlerin aktif katılımı ve herkes için spor ile elit spor politikalarının bütünleşik bir şekilde uygulanması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Spor politikası, Elit spor politikası, Herkes için spor politikası

Two Basic Policies: Sport For All and Elite Sport Policy

Abstract

The study employed qualitative research methods, specifically document analysis, to examine the current status and implementation issues of elite and sports-for-all policies in Turkey. Data were collected from official reports, sports policy documents, academic literature, and publications from international institutions. Sports policies encompass strategies implemented by a country to develop sports, targeting both the cultivation of elite athletes and increasing sports participation among all societal groups. Sports-for-all policies encourage regular sports participation across the wider community to enhance social well-being, prevent health issues, promote social integration, and improve quality of life. Special policies are implemented to increase access to sports for disadvantaged groups. Elite athlete development policies are strategically planned to nurture athletes capable of

achieving international success through talent identification, training programs, and infrastructure investments, thereby enhancing national pride and international reputation. In Turkey, sports policies face limitations due to centralized implementation approaches and infrastructure deficiencies. Regional differences and local needs are often overlooked, school sports are insufficiently supported, and coordination among stakeholder institutions is inadequate. For more effective sports policies in Turkey, comprehensive planning, good governance, consideration of local conditions, support for school sports, active participation of local administrations, and integrated implementation of sports-for-all and elite sports policies are required.

Keywords: Sports policy, elite sports policy, sports policy for all

Sorumlu Yazar/ Corresponded Author: H. Erdem MUMCU, hasanerdem.mumcu@gop.edu.tr

GİRİŞ

Spor tüm gelişmiş ülkelerde pek çok sosyal değerle birlikte toplumların genel yapıları içerisinde var olan çeşitliklerin de bir araya gelmesine yardımcı olmaktadır. Hükümetlerde bu doğrultuda sporun rekabetçi, etik ve sürdürülebilir bir şekilde gelişmesine olanak sağlayacak politikalar üretmektedir.

Spor politikasını üretirken gelişmiş ülkelerde genel politikanın bir parçası ve tamamlayıcısı olarak ele alınmaktadır. "Spor politikası" olarak adlandırılan kavram, bir ülkenin veya yerel bir yönetimin sporla ilgili hedeflerini belirlemek ve bu hedeflere ulaşmak için izleyeceği stratejileri içerir (Houlihan & Green 2008). Spor politikaları, devletlerin ve uluslararası kurumların sporun gelişimi ve yaygınlaşması için belirlediği stratejiler ve uygulamalar bütünü olarak tanımlanabilir. Bunun yanı sıra spor politikası, bir ülkenin uluslararası platformlarda daha başarılı olması için şampiyon sporcular yetiştirme amacını da içermektedir. Spor politikası, bir ülkede sporun ve fiziksel aktivitenin geliştirilmesine yönelik vizyonu ve hedefleri, gerekli mevzuatı, stratejik yönleri, rolleri, sorumlulukları ve nihayetinde faaliyetleri tanımlar (Lindsey & Chapman, 2017). Spor politikasını ulusal stratejik ve sosyal hedeflere göre konumlandırmak ve hizalamak, hükümetlerin oluşturdukları politikalarla toplumun merkezine yaklaşmasını sağlamaktadır. Spor politikası bir ülkenin sporla ilgili hedeflerini belirlemek ve sporun gelişimi için stratejiler oluşturmak amacıyla tasarlanmaktadır (Houlihan, 1997). Spor politikasının genel iki amacı bulunmaktadır. Elit sporcu ve herkes için spor politikası kapsamında tüm politikaları ele alabiliriz. Ulusal kamu politikası perspektifinden bakıldığında, büyük spor etkinliklerine ev sahipliği yapmak, bu etkinliklerin katılımcılarına ve sportif katılımcılarına (sporculara, antrenörlere, vs) tesisler inşa etmek için alınan politika kararları hem elit sporu hem de sporun turizm boyutunu içerisine almaktadır. Bu bağlamda, hükümet sadece ülkeyi turistlere tanıtmakla kalmaz, aynı zamanda kendi vatandaşlarına da organizasyonel ve teknik becerilerini göstermiş olur (Jackson, 2006). Örneğin temel eğitimin içerisinde sportif amaçlı faaliyetler dahil etme ve bunları devlet eliyle yürütmek daha sonra bu çocuklara yetenek testleri yaparak branşlara yönlendirmek, ilk başta hem herkes için sporun sağlıklı toplum oluşturma alanına hizmet ederken daha sonra sporda yetenek seçimi ile elit spor politikasına hizmet etmektedir. Sporun politik alanını her ne kadar birbirinden ayırmak oldukça zor bir konudur. Bu bağlamda Hoekman & Scheerder (2021), spor politikalarının yalnızca kağıt üzerinde değil, sahada nasıl uygulandığının ve hangi sonuçları doğurduğunun dikkatlice analiz edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Yapılan farklı çalışmalara bakıldığında, spor politikalarının başarısının

sadece bütçeye ve altyapıya bağlı olmadığını, aynı zamanda uygulama sürecindeki yönetim ve planlama kalitesinin de belirleyici olduğunu göstermektedir (Houlihan, 1997; Houlihan & Green 2008). Kâğıt üzerinde yapılan plan ile sahadaki kitle arasında uyumsuzluk oluşursa politikanın etki gücü o oranda azalmaktadır. Bu yüzden politikaları oluştururken en az beş yıllık planlar dahilinde ileriye dönük ihtiyaçlar ve öngörülerle yapılmalıdır. Oluşturulan politikaların en temel unsuru planlanan programın sahada uygulama alanına aktarılırken hedef kitlelere hitap etme gücüdür. Politikanın etkinliği ve zaman içindeki geçerliliği için yeni verilere ve değişen koşullara dayalı olarak düzenli olarak gözden geçirilmesi ve güncellenmesi gereklidir. Tasarlanan politikanın dayandırıldığı temeller üzerine yapılmış çalışmalar değerlendirilerek, öncelikle pilot bölgelerde uygulamaların test edilmesi önemlidir (Houlihan & Green 2008). Ayrıca uygulanan politikaların beklenen çıktıları toplumun değerler sistemi ile bağlantısı kurulamazsa istenen hedeflerde gerçekleşmekte zorlanmaktadır. Bu sebeple politikaların üstten aşağıya doğru ilerleyen ve merkezi karar alma yöntemiyle ortaya konulması toplumda olumlu sonuçlar vermeyebilir. Burada önemli olan bölgesel ve popülasyon farklılıkları göz önünde bulundurularak yerel kalkınma hedeflerine uygun çıktılar oluşturmaktır. Uygulamaların olumlu ve olumsuz sonuçlarını test etmenin en kolay yolu veriye dayalı istatistiksel bilgilerin doğru bir şekilde toplanmasıdır. Veriye dayalı olarak oluşturulan sistematik değerlendirmeler genel olarak bir haritalandırmanın ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Oluşturulan haritalandırma ile öncelikli olarak herkes için spor ve elit spor politikaları göz önünde bulundurularak sporun yaygınlaştırma stratejilerini oluşturmaktır (Hoekman & Scheerder, 2021). Özellikle herkes için spor politikası, toplumun tüm kesiminin ihtiyacını karşılayacak şekilde sporun tüm paydaşlarıyla birlikte tabana yayma çabasını temsil etmektedir. Bu politika, yarışma ve rekabeti birincil öncelik olarak görmemektedir. Herkes için sporun alt başlıklarını oluştururken öncelikle toplumsal durum gözden geçirilmelidir. Bölgesel farklılıklar, ihtiyaçlar, öncelikler, riskler ve faydalar gibi konular değerlendirilmelidir. Tüm toplumun eşit olanaklara erişebilmesi için çocuk, kadın, genç, yetişkin ve yaşlı bireylerin nüfus içindeki dağılımları göz önünde bulundurulmalıdır. Dezavantajlı kesimlerin daha fazla olanaklara erişebilmesi için özel hedefler belirlenmelidir. Engelliler ve sosyo-ekonomik olarak dezavantajlı gruplar gibi çeşitli kesimlerin sporla ilgili faaliyetlere katılımını desteklemelidir (Mumcu, 2018; Çeviker ve ark., 2018; Ekholm & Sol, 2020). Herkes için spor ve halk sağlığının geliştirilmesi, hareketsizliğe dayalı hastalıkların önlenmesi, sağlıklı olma bilincinin artırılması, günlük düzenli fiziksel aktivite alışkanlığının kazandırılması, aşırı yeme sorunu, gereksiz sağlık harcamalarının azaltılması ve sosyal ilişkilerin güçlendirilmesi gibi konularının öncelenerek paydaş kurumlar ile özel politika

alanlarına dahil edilmesi gerekmektedir. Görüldüğü gibi bu iki alanda toplumsal iş birliğine dayalı ortak bir faaliyet olarak ele alındığında, hem elit sporcular hem de genel olarak spora katılan herkes birbiriyle yakın ilişki içindedir. Bu ilişki toplumsal yapının en temel taşıını oluşturan toplumsal uyumun ve birlikteliğin inşasına yardım etmektedir (Simon ve ark., 2015). Her iki politikayı da içine alan organizasyon yapısıyla birlikte devasa bir sektörü temsil etmektedir. Sektörün pek çok üretim ve hizmet alanını kapsayan, herkes için spor ve elit sporcu faaliyetleri ekonomik ve ticari süreçleri kapsayan çok geniş bir yelpazede değerlendirilmektedir.

YÖNTEM

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır (Corbin ve Strauss, 2008). Bu yöntemle Türkiye'deki elit spor ve herkes için spor politikalarının mevcut durumu ve uygulama sorunları incelenmiştir. Veriler; resmi raporlar, spor politikası belgeleri, akademik literatür ve uluslararası kurumların yayınlarından elde edilmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemiyle, güncel ve doğrudan konuyla ilgili belgeler seçilmiştir. Elde edilen veriler, tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiş ve sonuçlar gelişmiş ülkelerindeki iyi uygulamalarla karşılaştırılmıştır. Bulguların güvenilirliği, çapraz kontrol yöntemiyle artırılmış ve bulgular belgelerden yapılan doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

SPOR POLİTİKASI VE GENEL AMAÇLARI

Kamu politikası olarak spor, toplumun genel refahına olan katkılarını artırmayı ve sağlıklı yaşam tarzlarını teşvik etmeyi amaçlar. Ayrıca bu politikaların temel amaçları, toplumsal dayanışmayı arttırmak ve ülkenin spor alanındaki uluslararası başarısını güçlendirmektir (Houlihan, 1997). Gök & Sunay (2010) “spor politikalarının amaçlarını; ulusal sporun örgütlenmesi, güçlendirilmesi ve sporcu gelişiminin yönlendirilmesi olarak sıralamak mümkündür” şeklinde tanımlamıştır. Fakat bu amaçların biraz daha genişletilmesi mümkündür.

Sporun finansmanını sağlamak ve kaynakları etkin bir şekilde yönetmek için uygun mekanizmaları içeren veriye dayalı kapsamlı ve sürdürülebilir bir strateji oluşturmak. Bunun için kamu ve özel sektör arasında iş birliğini sağlamak (Smith, 2019). Bilimsel çalışmalar, teknolojik yenilikler ve veri analizi sistemleri geliştirmek gibi araçlar kullanılarak spor performansının artırılması, sakatlanma riskinin azaltılması ve spor etkinliklerinin daha ergonomik hale getirilmesi için çalışmaları teşvik etmek (Brown & Davis, 2020). Sporun etik değerlerine ve fair play anlayışına vurgusunu geliştirmek. Sporcu ve antrenörlerin eğitimini desteklemek, dopingle mücadele, şiddetin ve ayrımcılığın spor alanında önlenmesine yönelik

tedbirler almak (Thompson, 2018). Sporun diplomatik ilişkilerin bir parçası olarak kullanılmasını teşvik etmek. Uluslararası spor etkinlikleri, kültürel anlayışı artırmak, toplumlar arasında diyalog ve iş birliğini teşvik etmek ve uluslararası ilişkilerin geliştirilmesine katkıda bulunmak gibi amaçları vardır (Green & Johnson, 2021). Çevresel sürdürülebilirliği ve etkinliklerinin çevresel etkilerini minimize etmek için enerji verimliliği, atık yönetimi ve çevre dostu uygulamaları teşvik etmek gibi amaçları vardır (White, 2020). Spor politikası, toplumun genel refahını artırırken, bireylerin spor yapma imkanlarına erişimini kolaylaştırmak ve sporun gelişimi için uygun bir çerçeve oluşmak. Sporun sosyal ve ekonomik bir itici güç olarak potansiyelinin giderek daha fazla tanınması ve sektörün eğitim, sağlık ve ekonomideki ana akım politikayı destekleyen güçlü bir araç haline gelmesi için tüm spor organizasyonunun işleyişini sağlamaktadır (Parker, 2019).

AVRUPA BİRLİĞİ VE SPOR POLİTİKALARI

Sporda İyi Yönetişim ve Pozitif Değerlerin Desteklenmesi

Avrupa Komisyonu, sporun etik değerlerini ve sürdürülebilir gelişimini teşvik etmek amacıyla iyi yönetim ilkelerine büyük önem vermektedir. Bu bağlamda, üye devletlerin sporla ilgili programları ve etkinliklerinde en iyi uygulamaların entegrasyonunu sağlamak için çeşitli politikalar geliştirilmektedir. Bu politikalar, sporda şeffaflığı ve hesap verebilirliği artırmayı hedeflerken, doping, şiddet, yolsuzluk ve ayrımcılıkla mücadele gibi konulara odaklanmaktadır (Avrupa Parlamentosu, 2021).

Avrupa Komisyonu, spor organizasyonlarının yönetiminde etik standartların uygulanmasını teşvik etmek için paydaşlarla iş birliği yaparak eğitim ve bilinçlendirme programları düzenlemektedir. Aynı zamanda, sporun toplum üzerindeki olumlu etkisini artırmak adına etik kurallara uygun yönetim mekanizmalarının geliştirilmesi desteklenmektedir (Avrupa Komisyonu, 2021b).

Avrupa Spor Şartı (ESC) ve Ulusal Spor Politikaları

Avrupa Spor Şartı (ESC), Avrupa Konseyi tarafından oluşturulmuş ve ulusal spor politikalarının temel ilkelerini belirleyen önemli bir belgedir. ESC, hükümetlerin vatandaşlarına iyi tanımlanmış koşullar altında spor yapma fırsatları sunmasını sağlayarak, sporun her kesimden birey için erişilebilir olmasını amaçlamaktadır.

Bu bağlamda, ESC'nin temel ilkeleri şunlardır:

Herkes İçin Spor: Her yaştan ve kesimden bireyin spora katılımını teşvik etmek.

Adil ve Eşitlikçi Spor: Cinsiyet, etnik köken, engellilik durumu gibi faktörlere bakılmaksızın herkes için eşit fırsatlar sunmak.

Eğitim ve Gelişim: Spor yoluyla bireylerin fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimini desteklemek.

Finansal Destek ve Altyapı: Spor tesislerinin erişilebilir olmasını sağlamak ve sporun gelişimi için gerekli finansal destekleri sağlamak.

ESC, sporun yalnızca rekabetçi bir faaliyet olarak değil, aynı zamanda bireylerin fiziksel sağlığını ve sosyal uyumunu geliştiren bir araç olarak kullanılmasını teşvik etmektedir (Avrupa Konseyi, 2020).

AB Spor Çalışma Planı ve Öncelikleri

AB'nin spor politikalarını yönlendiren en önemli belgelerden biri olan AB Spor Çalışma Planı, spor politikalarının hedeflerini ve uygulanacak faaliyetleri belirlemektedir. Mevcut 4. Çalışma Planı (2021-2024), sporda dürüstlük, sosyal ve ekonomik boyutlar ile spora katılımın artırılması gibi temel önceliklere odaklanmaktadır (Avrupa Komisyonu, 2021a).

-Sporda Dürüstlük ve Değerler

Sporda etik kuralların korunması ve rekabetin adil bir şekilde sürdürülmesi, AB'nin öncelikli hedeflerinden biridir. Bu bağlamda, doping, şike ve yolsuzlukla mücadele etmek için ortak stratejiler geliştirilmektedir. Ayrıca, sporcuların etik kurallara uymasını sağlamak amacıyla bilinçlendirme kampanyaları ve düzenleyici mekanizmalar oluşturulmaktadır (Avrupa Komisyonu, 2021a).

-Sporun Sosyo-Ekonomik ve Çevresel Boyutu

Spor, ekonomik büyüme ve istihdam yaratma açısından önemli bir sektördür. AB, spor endüstrisini desteklemek ve sporun yerel ekonomilere katkısını artırmak için girişimlerde bulunmaktadır. Ayrıca, çevresel sürdürülebilirliği teşvik etmek amacıyla ekolojik spor tesisleri ve çevre dostu spor etkinlikleri teşvik edilmektedir (Avrupa Komisyonu, 2021a).

SPORA KATILIM VE SAĞLIĞI ARTIRICI FİZİKSEL AKTİVİTE

AB, fiziksel aktivitenin toplum sağlığı üzerindeki olumlu etkilerini artırmak için geniş çaplı kampanyalar yürütmektedir. "Sağlık İçin Hareket (HEPA)" girişimi, bireylerin daha aktif bir yaşam sürmesini teşvik eden projelerden biridir. Ayrıca, gençler, yaşlılar ve engelli bireyler için özel spor programları geliştirilerek sporun daha kapsayıcı hale gelmesi sağlanmaktadır (Avrupa Komisyonu, 2021b).

Avrupa Komisyonu'nun spor alanındaki temel öncelikleri arasında şunlar yer almaktadır:

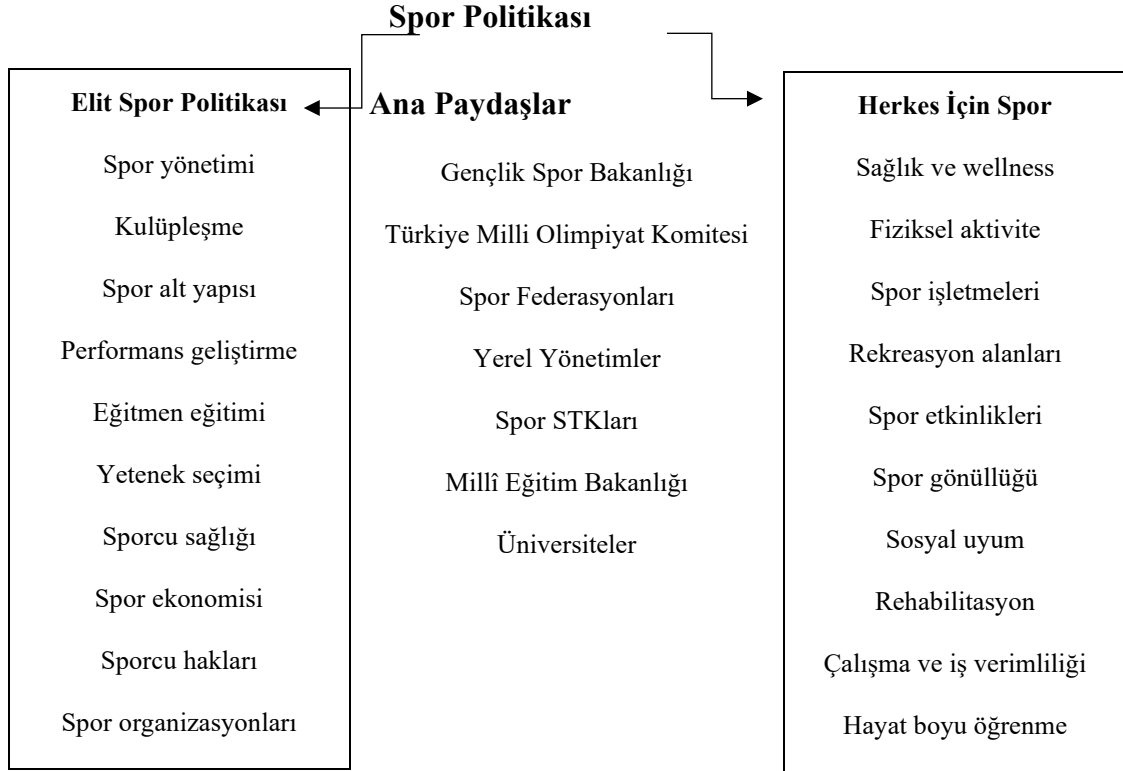
- Sporda bütünlüğün ve değerlerin korunması.
- Sporda güvenli bir ortamın ve iyi yönetimin sağlanması.
- Doping ve müsabakaların manipülasyonu ile mücadele.
- Spor içinde ve spor yoluyla eğitimin teşvik edilmesi.
- Sporcu haklarını ve cinsiyet eşitliğini korumak.
- Sporun sosyo-ekonomik ve çevresel boyutlarının dikkate alınması.
- İnovasyonu ve dijitalleşmeyi teşvik etmek.
- Yeşil ve sürdürülebilir sporun savunulması.
- Spora ve fiziksel aktiviteye yatırım yapmak.

Avrupa Birliği, sporun etik, sosyal ve ekonomik yönlerini geliştirmek için kapsamlı politikalar üretmektedir. Avrupa Spor Şartı ve AB Spor Çalışma Planı gibi belgeler, sporun daha adil, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir yapı kazanmasını sağlamak için rehber niteliğindedir. Bu politikalar sayesinde, spor yalnızca bireysel bir aktivite olmaktan çıkıp toplumsal gelişimi destekleyen güçlü bir araç haline gelmektedir (Avrupa Komisyonu, 2021a). Avrupa ülkelerine bakıldığında genel politikalarının uzantısı olarak spor politikasını iki temel alanda oluşturmaktadır. Bu ana politikaların ilki herkes için spor politikasıdır. Herkes İçin Spor Komisyonu “herkes için sporun teşvik edilmesine yönelik ikili gerekçesinde, sporun içsel bir insan hakkı olarak ve sporun dışsal, sağlık ve sosyal faydalar için bir araç olduğu” vurgusunu yapmaktadır (Henry, 2011).

TÜRKİYE’DE SPOR POLİTİKASININ YÖNÜ VE İŞLEVİ

Ülkemizde üretilen spor politikalarına bakıldığında cumhuriyetin ilk yıllarından başlayarak hükümetlerin spor alanına bakışı ile şekillenmektedir. Hükümet programlarında spora yer vermeleri ile oluşturulan spor politikaları, sporun gelişimine yön vermesi açısından önemlidir. Bu açıdan uygulanan spor politikasının yönüne bakıldığında öncelikle GSB ulusal politika belgesinde oluşturulan hedef politikalara bakmamız gerekmektedir. Ulusal Gençlik ve Spor Politikaları Belgesinde, “sportif alanda kazanılan başarılar ve tesisleşme yatırımlarındaki artış Türkiye’de sporun gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır. Bununla birlikte, halkın daha bilinçli bir spor kültürüne sahip olması, düzenli spor yapma alışkanlığı kazanması ve spordaki tesisleşmeye katkı sağlanması, ancak merkezi yönetim, spor federasyonları, yerel yönetimler, üniversiteler, spor kulüpleri gibi spor yönetiminde etkin tüm kurum ve kuruluşların iş birliği ve

koordinasyonu ile oluşturulacak bir spor politikasıyla mümkün olabilir” şeklinde tanımlansa da pek çok alanda eksiklikler görülmektedir (GSB, 2015).

Spor politikasının işleyişi ile ilgili temel bir sistemi tarif etmek zordur. Ama üstteki şemaya yakın bir işleyiş sisteminden bahsedilebilir. Politika hedefleri herkes için spor alanında hem fiziksel aktiviteye hem de sosyal politikaları destekler nitelikte verilmektedir. Herkes için sporun alt boyutlarına bakıldığında çoğunluğun katılımını destekler nitelikte olması olumlu görülmektedir. Bu boyutların fiziksel aktiviteyi artırıcı, sağlığın korunması ve genel refahın artırılmasına yönelik hedeflerin olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda paydaş kurumlar ile yapılacak olan ortaklıklardan bahsetmiştir (GSB, 2015). Elit sporcu yetiştirme politikasına bakıldığında yeni tesislerin açılması ve spor alt yapısını güçlendirmeye yönelik yapılan yatırımlar ve çıkarılan kanunlar olduğu görülmektedir. Özellikle 7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu, spor kulüplerinin mali yapısı ve spor kulüplerinin yasal statüsü ile ilgili olumlu bir gelişmedir. Bu kanunda özellikle spor kulüplerinin önceki yöneticilerinin de mali açıdan sorumlu tutulmasının, elit spor politikasının mali sistemi bakımından önemlidir. Elit sporcu yetiştirme politikasında hedeflenen çıktılarının doğrultusunda yapılan uygulamaların sahaya yansıyor yansımadığını ölçmek için son on yılda yapılan uluslararası müsabakalardan elde edilen sonuçlar ve yetiştirip yurt dışına transfer edilen sporcuların sayıları bir gösterge olarak kabul edilebilir.

Tablo 1. Son On Yılda Olimpiyat Oyunlarında Alınan Başarılar

OLİMPİYAT OYUNLARI			PARALİMPİK OLİMPİYAT OYUNLARI		
RİO-2016			RİO-2016		
Altın	Gümüş	Bronz	Altın	Gümüş	Bronz
1	3	4	3	1	5
TOKYO-2020			TOKYO-2020		
Altın	Gümüş	Bronz	Altın	Gümüş	Bronz
2	2	9	2	4	9
Paris-2024			Paris-2024		
Altın	Gümüş	Bronz	Altın	Gümüş	Bronz
0	3	5	6	10	12

Uluslararası en üst düzeyde müsabaka olan olimpiyat oyunlarında son üç oyunlarda alınan başarılarla bakıldığında madalya sayılarında önemli bir artış olmadığı görüldüğü gibi son olimpiyatlarda düşmektedir. Paralimpik oyunlarda hem başarının düzenli olarak artması sevindirici bir durumdur. Olimpiyat oyunlarında başarıların beklenen kadar olmaması, öncelikle ülkemizin daha önceki oyunlarda başarı sağladığı güreş ve halter dallarında madalya alınmaması federasyon başkanlarının ve yönetimlerinin başarısızlığından kaynaklanmaktadır. Ayrıca sporcu yetiştirme programlarının ve olimpiyat merkezleri modelleri üzerinde harcanan zamanın ve bütçenin beklenen sonuçları vermediği görülmektedir.

Tablo 2. Son On Yılda Yetiştirilen Antrenör Sayıları

Yıl	1.Kademe	2.Kademe	3.Kademe	4.Kademe	5.Kademe	Toplam
2014	3129	891	269	0	26	4315
2024	22487	5962	2071	239	145	30904

Son on yılda antrenör sayısında on kata yakın bir artış olmuştur. Bu sporun yaygınlaşma politikası ve elit sporcu yetiştirme politikasını destekler nitelikte bir gelişme olduğu hedef

politikalarla da uyumlu olduğu görülmektedir. Bunun yanında elit sporda başarıyı destekleme konusunda antrenör niteliklerinde önemli ölçüde arttığı görülmektedir.

HERKES İÇİN SPOR POLİTİKASI

Herkes için spor kavramının ülkedeki en önemli temsilcisi Türkiye Herkes İçin Spor Federasyonudur. Bunun yanı sıra özellikle Gençlik ve Spor Bakanlığı taşra teşkilatı, yerel yönetim birimleri başta olmak üzere kamu ve sivil toplum kuruluşlarının rekreatif amaçlı etkinlik ve organizasyon kurma becerisi üzerinden yürütülmektedir. Oluşturulmaya çalışan organizasyon, kapsayıcı ve her ferdi içerisine alması gereken büyük ölçekli bir mekanizmadır. Organizasyonun kurumsal yapılar içerisinde oluşturulan kısmı; kanunlar, yönetmelikler ve tüzüklerle çerçevesi oluşturulmuş biçimde tasarlanmıştır. Diğer kısmı ise bireylerin kendi çabalarıyla organize hale geldiği, resmî kurumların bürokratik süreçlerinden bağımsız olarak hareket etmektedir.

Herkes için spor politikası, bireylerin sportif becerilerinin geliştirilmesi amacıyla şu temel politikaları izlemektedir; **spor yoluyla eğitim olanaklarının iyileştirilmesi, spor yoluyla sosyal yaşama dahil edilmesi, spor yoluyla koruyucu ve önleyici sağlık hizmetlerinin yaygınlaşması, spor yoluyla refahın ve çalışma performansının artırılması** gibi temel konulara dayandırılmaktadır.

-Spor Yoluyla Eğitim Olanaklarının İyileştirilmesi

Spor yoluyla eğitim olanakların denildiğinde akla ilk olarak temel eğitim süreçleri gelmektedir. Temel eğitim kurumları içerisinde sportif faaliyetlerin planlanması ve programlanması gelişmiş pek çok ülkede temel politika olarak ele alınmaktadır. Eğitim alanında uygulanan politikalar tüm toplumlarda hızlı bir gelişim ve dönüşüm yaratmaktadır. Sportif eğitim alanının temel eğitimin içerisinde etkin bir şekilde kullanmak, öncelikle çocuk ve gençlerin farkındalıklarını artırırken hem yetiştirilen neslin hem aile fertlerinin farkındalığını artırmaktadır. Bunun yanı sıra daha da önemli olan husus, çocukluk çağının ilk dönemlerinden itibaren sportif kabiliyetlerin geliştirilmesi şu ana başlıkları desteklemektedir:

a) Sağlık korunması: Spor, özellikle çocukluk çağlarından başlayarak sağlığın korunması ve geliştirilmesi için önemli bir araçtır. Düzenli olarak spor yapmak, genel sağlığın korunmasına ve geliştirilmesine yardımcı olmaktadır. Kardiyovasküler sağlığı iyileştirir, kalp-damar sistemini güçlendirir, kan basıncını düzenler ve kalp hastalıklarının riskini azaltır. Ayrıca, kemik yoğunluğunu artırır, kas kuvvetini ve dayanıklılığını geliştirir, vücut ağırlığını kontrol etmeye yardımcı olur ve obezite ile mücadele eder. Spor yapmak, zihinsel sağlığı destekler.

Fiziksel aktivite endorfin denilen doğal mutluluk hormonlarının salınımını artırır, stresi azaltır, ruh halini iyileştirir. Depresyon ve anksiyete gibi zihinsel sağlık sorunlarının önlenmesine yardımcı olur. Ayrıca, bilişsel fonksiyonları artırır, odaklanmayı ve konsantrasyonu geliştirir, öğrenmeyi destekler ve zihinsel berraklığı artırır. Spor yapmak, bağışıklık sisteminin güçlenmesine katkıda bulunur. Düzenli fiziksel aktivite, enfeksiyonlara karşı daha dirençli olmayı sağlar, hastalıklara karşı bağışıklık tepkisini artırır ve iyileşme sürecini hızlandırır. Ayrıca, kronik inflamasyonu azaltır ve bağışıklık sistemini iyileştirir (Janssen & LeBlanc, 2010). Spor yapmak, uyku kalitesini iyileştirir. Fiziksel aktivite, uyku döngüsünü düzenler, uyku süresini ve derinliğini artırır. Düzenli fiziksel aktivite yapan bireylerin genellikle daha iyi uyku düzenine sahip olduğu, uykuya daha çabuk dalma, daha az uyanma ve daha dinlenmiş hissetme eğilimindedir.

b) Hareket becerilerinin gelişimi: Hareket becerileri, vücudun farklı parçalarını ve kas gruplarını koordine etmek, denge sağlamak, esneklik göstermek, hızlı tepki vermek ve motor kontrolü sağlamak gibi yetenekleri içerir. Farklı spor aktiviteleri, farklı hareket becerilerini geliştirir (Gallahue & Ozmun, 2012). Örneğin, atletizmin dalları güç, hız, dayanıklılık ve denge temel becerileri geliştirirken, futbol ve basketbol gibi topla oynanan spor dalları zamanlama, kontrol ve koordinasyon gibi teknik becerileri geliştirir. Çocuklar, farklı spor dallarına katılarak çeşitli hareket becerilerini keşfeder ve geliştirir. Hareket becerilerinin gelişimi için düzenli ve sistematik hareketler önemlidir. Örneğin, jimnastik ve dans gibi spor dalları, bedenin hareketliliğini kontrol etme, esneklik ve denge sağlamayı gerektirir. Bu tür aktiviteler, çocukların beden kontrolünü, duruşunu ve beden farkındalığını artırır. Ayrıca sportif faaliyetler, çocukların eğlenirken hareket etme becerilerini geliştirmektedir. Gelişmiş ülkelerde temel becerileri eğitimi olarak görülen yüzme, atletizm ve jimnastik gibi spor dalları, bireylerin yaşamları boyunca kazanmaları gereken beceriler olarak görülmektedir.

c) Akranlar arasındaki etkileşimin artırılması: Spor, takım ruhunun oluşması ve sosyal bağların gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Özellikle takım sporları, çocukların birlikte çalışma becerilerini geliştirmelerine ve takım arkadaşlarıyla etkili iletişim kurmalarına olanak tanımaktadır (Bosscher, Sotiriadou & van Bottenburg, 2013). Bir takımın parçası olmak, çocuklara sorumluluk duygusu kazandırır ve birbirlerine güvenmeyi öğretir. Bu şekilde, spor aracılığıyla çocuklar birlikte çalışmanın ve başkalarıyla uyum içinde hareket etmenin önemini deneyimler. Akranları ile birlikte mücadele eden çocuklar birbirlerine karşı duygularını ifade etme becerilerini geliştirmeyi öğrenmektedir. Ayrıca çocukların empati ve kavrama becerilerini geliştirmelerini desteklemektedir (Eime ve ark., 2013). Takım içerisindeki farklılıklarını, güçlü

ve zayıf yönlerini fark etmelerine yardımcı olmaktadır. Bu da takım çalışmasını ve bireyler arası saygıyı teşvik etmektedir. Çocukların liderlik becerilerini geliştirmelerine ve sorumluluk almalarını öğrenmelerini sağlamaktadır. Takımın içerisinde doğal lider olarak seçilen çocuklar, takım arkadaşlarına örnek olma ve yönlendirme rollerini üstlenmektedir. Bu, liderlik yeteneklerini geliştirirken toplumsal sorumluluk duygusunu da artırmaktadır.

d) Yetenekli çocukların keşfedilmesi: Beden eğitimi ve spor dersleri, çocuklara farklı spor dallarını deneyimleme ve keşfetme fırsatı vermektedir. Bu sayede, çocuklar kendi yeteneklerini keşfedebilir, hangi spor dalına daha yatkın olduklarını fark edebilir. Başarılı spor deneyimleri, çocuklara kendi yeteneklerine inanma, hedeflere odaklanma ve kendilerini geliştirme konusunda motivasyon sağlar. Beden eğitimi ve spor dersleri eğlenceli bir deneyim olarak, bireysel özgüvenin artmasına katkıda bulunmaktadır. Düzenli antrenmanlara katılmak, takım çalışmasına uyum sağlamak, kurallara uymak gibi beceriler, sporun doğası gereği öğrenilmektedir. Bu da çocukların disiplinli ve sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişmelerini sağlayarak doğal seçim yoluyla becerilerin keşfinin yolunu açmaktadır (Trudeau & Shephard, 2008). Bu yöntem ile yetenek seçimi modelinin, özel testlere dayalı çabalarla yapılmasına gerek kalmadan ve sınırlandırılmadan çocukları doğal ortamında gözleme dayalı olarak kolaylıkla yapılmaktadır. Spor yoluyla eğitim olanaklarının iyileştirilmesi, öğrencilere daha kapsamlı ve bütünsel bir eğitim deneyimi sunmayı hedefler. Spor, eğitimin önemli bir bileşeni olarak çocuk ve gençlerin sağlıklı bir şekilde büyümesi ve gelişmesi için önemli fırsatlar sunmaktadır. Sporun eğitim sistemi içinde etkili bir şekilde kullanılması, çocuklara ve gençlere sadece akademik bilgilerin ötesinde değerli beceriler, deneyimler ve yaşamsal öğretiler kazandırabilir. Öncelikle, spor altyapısının geliştirilmesi için büyük önem taşımaktadır. Okulların, donanımlı spor salonları, spor sahaları ve yüzme havuzları gibi tesislerin kurulması veya mevcut olanakların iyileştirilmesi önemlidir. Bu sayede öğrencilerin spor yapma olanakları artarak sporla ilişkili faaliyetlere katılım teşvik edilmektedir. Bunun yanı sıra, eğitim programlarına sporun entegre edilmesi önemlidir. Öğrencilere düzenli olarak spor dersleri sunulmalı ve çeşitli spor dallarıyla tanışmaları sağlanmalıdır. Bu derslerde spor oyun kurallarını öğrenmekle kalmaz, aynı zamanda takım çalışması, liderlik ve fair play gibi değerleri içselleştirmelerine yardımcı olur. Spor ve eğitim arasındaki önemli bağlantıları anlatan bazı noktalar:

- Motor becerilerin gelişimi
- Disiplin ve öz-denetim
- Kişisel gelişim
- Takım çalışması ve iş birliği

- Yaşam becerileri
- Değerlerin kazandırılması
- Öğrenme ve problem çözme yeteneği
- Eğitimcilerin eğitimi

Burada bahsedilen konular Milli Eğitim Bakanlığının Maarif Modelinde sporun eğitim içerisindeki yerini ve önemi ile örtüşmektedir. Ayrıca toplumun spor etkinliklerine ve sporun eğitimsel faydalarına destek olmak; toplum liderleri, veliler, öğretmenler ve diğer paydaşlar, sporun eğitim sürecindeki değerini anlamalı ve desteklemelidir. Okul spora erişim ve katılımı teşvik eden politikalar ve programlar oluşturulmalı, sponsorluk ve bağışlarla okul spor aktivitelerinin finansmanı desteklenmelidir.

-Bireylerin Spor Yoluyla Sosyal Yaşama Dahil Edilmesi

Sosyal uyum ve ortak kültür oluşturma bakımından yeri doldurulamayan fırsatlar sağlamaktadır. Özellikle farklı sosyal gurupları bir araya getirerek gurup halinde hareket etme kabiliyeti kazanmalarını sağlamaktadır (Çeviker ve ark., 2018). Ortak bir amaç doğrultusunda organize olma, etkinlik düzenleme ve kendi aralarında bilinçli ya da bilinçsiz biçimde teşkilatlanmalarının yolunu açmaktadır. Spor, insanın oyun oynama içgüdüsünden yola çıkarak oluşturduğu muazzam bir organizasyon becerisi haline gelmiştir. Bu organizasyon temelde insanların eğlenme ve iyi zaman geçirmeleri amacına hizmet etmekten başka bir amacı yoktur. Bu amacı gerçekleştirirken tabi ki kazanma ve başarılı olma olguları üzerinden de beslenerek rekabet etme gücünü elinde tutmaktadır. Rekabet, tadında ve kıvamında bırakıldığı takdirde itici bir güç olarak toplumun dinamik yapısını ayakta tutmak için son derece gereklidir. Toplumsal birlikteliği sağlamak için örgütlenmiş spor kulüpleri hem bireylerin hem de gurupların adil bir rekabet ortamında mücadele etmelerine olanak sağlamaktadır. Rekabetin ve kazanmanın oluşturduğu hırslar bazen gurupların, toplulukların ve ülkelerin birbirine üstün gelme çabasını da ortaya çıkarmaktadır. Yarışmacı ve rekabetçi spor kavramının kendi içerisinde bir ekosistemi olduğundan ister pasif ister aktif katılımcı olsun bir organizasyonun parçası olarak çalışmaktadır. Bunun tam tersi olarak rekabetçi olmayan, rekreatif amaçlı kurulan spor kulüpleri de herhangi bir sportif müsabakaya katılım sağlamadan, kampçılık, yürüyüş ve bisiklet sürme odaklı kurulmuş olabilir. Bu bireylerin ortak özellikleri açık alanlarda yürüyüş yapmayı ya da bisiklet sürmeyi sevmek şeklinde tanımlasın. Bu bireyler yaşadıkları bölgede herhangi bir sosyal statüye bağlı olmaksızın ortak zevk ve deneyim yaşamak istemeleri amacıyla güdülenmektedir. Böylece o bölgede yaşayan bireylerin, fiziksel aktiviteye dayalı

yapılan kültürel bir aktivite etrafında toplanmaları sağlamaktadır. Örnekte verilen durumu pek çok farklı şekilde çoğaltarak toplumda yapılan sportif etkinliklerin niteliklerini çeşitlendirebiliriz. Kamudan bağımsız yapılardaki etkinlik gurupları, gelişmiş pek çok ülkede sivil inisiyatifi oluşturarak bağlı oldukları toplumların niteliklerini artırmaktadır. Bunun yanında olumsuz olarak görülen toplumsal farklılıkları ortadan kaldırmak içinde çaba harcamaktadır. Sivil inisiyatifin toplumda spor yoluyla bağımsızlaşması ve güçlenmesi kamunun yükünü hafifletmesi açısından da son derece önemli görevler üstlenmektedir. Ayrıca ortaya çıkan bu sivil inisiyatifler, ulusal/uluslararası fonlar ve kuruluşlarca desteklenerek özellikle toplumdaki dezavantajlı kesimleri önceleyerek, spor aracılığıyla çeşitli ülkelerdeki benzerleri ile etkileşime geçmeleri ve sorunlarının çözümü noktasında fikirler üretmeleri için desteklenmektedir (Ekholm & Sol, 2020).

Bireylerin spor yoluyla sosyal yaşama dahil edilmesi, bireylerin toplumla etkileşim kurmasını, sosyal becerilerini geliştirmesini ve sosyal bağları güçlendirmesini sağlar. Aşağıda sporun sosyal yaşama dahil edilmesinin önemini ve nasıl gerçekleştirilebileceği farklı şekillerde verilmiştir. Bunlar şu şekilde özetlenebilir:

- Toplumsal etkinliklerin düzenlenmesi
- Sosyal sorumluluk projelerinin içerisine sporun dahil edilmesi
- Sosyal medyanın ve spor bağlamının kurulması
- Eğitim programlarına sosyal etkinliklerin dahil edilmesi

Sporun sosyal yaşama dahil edilmesi, insanların birbirleriyle etkileşim kurmasını, sosyal bağları güçlendirmesini ve toplumda dayanışma ve uyumu teşvik etmesini sağlar.

-Spor Yoluyla Koruyucu ve Önleyici Sağlık Hizmetlerinin Geliştirilmesi

Gelişmiş toplumlar, spor yoluyla bireylerin sağlıklarının korunması ve önleyici sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi amacıyla politikalar üretmektedir. Bu politikaları üretirken üç yaşından itibaren toplumdaki tüm bireyleri potansiyel bir katılımcı olarak tanımlamaktadır. Bunu oluştururken birinci basamak sağlık hizmetlerinden başlayarak yönlendirici ve takip edici bir sistem tarafından desteklenmektedir. Annenin hamilelik sürecinden başlayarak fiziksel aktiviteye yönlendirilmesi ve bebeğin doğumundan itibaren, ebeveynleriyle birlikte aktif bir yaşantıya katılımını desteklemektedir. Böylece ortaya sürekli aktif bir yaşantının içerisinde büyüyen nesiller oluşturulmaktadır. Bu bilinç spor yapma kültürünün oluşması ve toplumda değer bulması anlamına gelmektedir. Spor kültürünün oluşması çok kolay bir süreç değildir. Öncelikle bir değer toplum tarafından kabul edilmesi ve içselleştirilmesi onu davranışsal

olarak geliştirmesi en az iki neslin aynı eğitim süreçlerinden geçmesiyle kendisine alan oluşturabilmektedir.

Sağlıklı olma bilinci öncelikle aile ve birincil çevredeki sağlıklı beslenme ve sağlıklı yaşam kültüründen etkilenmektedir. Bununla birlikte sağlık ve eğitim kurumlarının uygulamalarından etkilenmektedir. Daha sonra maruz kalınan sosyal ortam ve özendirilen çevreyle beraber toplumdaki rol modellerin etkisiyle oluşmaktadır (Campillo-Sánchez ve ark., 2025). Sağlıklı olma bilinci günümüzde daha fit görünme ve sosyal çevrede beğenilme algısıyla da ilişkilendirilmektedir. Vücut olarak mükemmelleşmek kadınlarda belirli bir ölçülere sahip olmak anlamına gelirken, erkeklerde biraz daha kassal genişleme ve güç kazanma anlamlarını taşımaktadır. Bu algıyı oluşturan en önemli gelişme sosyal medya kullanımının artması ve bireylerin bu platformlarda yaptıkları paylaşımlarının alıcısının olmasıdır. Önemli bir pazar haline gelen wellness sektörü temelinde bireylerin sağlıklı olma kültürü temeline dayansa da şu an geldiğimiz noktada, inşa edilen bedensel yapıdan haz alma ve başkaları tarafından takdir edilme çabasına dönüşmüştür. Tabi ki bu felsefenin gelişmesi hem bireylerin sağlık faydaları hem de ulusal sağlık politikaları açısından önemlidir. Bir bireyin sağlıklı halde yaşamını devam ettirebilmesi genel sağlık harcamalarından en az miktarda yararlanması anlamına gelmektedir. (Tokarski ve ark., 2023). Ülkelerin GSYİH en fazla harcadıkları alan genel sağlık giderleridir. Genel sağlık harcamalarının azaltılmasının toplumların gelişmişlik seviyesiyle de doğrudan bir bağlantısı vardır. Yaşlanan nüfusun en önemli harcama kalemlerinden biri sürekli bakım hizmetleri ve sağlık harcamalarıdır. Nüfusları yaşlanmadan önce sağlıklı yaşam tarzları oluşturması için fiziksel aktiviteyi günlük rutinlerine dahil etmeleri önemlidir. AB ülkelerinde sağlık alanında faaliyet gösteren kurumların ana paydaşları refah, eğitim ve spor ile ilişkilendirilen kurumlardır. Spor yoluyla koruyucu ve önleyici sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi, bireylerin sağlığını korumak ve hastalıkları önlemek için sporun potansiyelinden faydalanmayı hedefler. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve ulusal sağlık kurumları fiziksel zindeliği artırmak amacıyla ulusal örgütlerle iş birliği yapmaktadır. Bu amaç doğrultusunda tüm yaş gurupları için farklı amaçlarla bir hareket planı yapılarak projeler üretmektedir.

Sporun koruyucu ve önleyici sağlık hizmetlerinin geliştirilmesindeki önemi hakkında öneriler:

- Sağlık bilinci ve eğitimi
- Fiziksel aktivitenin teşviki
- Beslenme ve sağlıklı yaşam tarzının teşviki
- Sağlık taramaları ve kontrolleri

- Yaralanma önleme ve rehabilitasyon
- Ruhsal sağlık ve stres yönetimi

Spor etkinliklerinin sağlık hizmetleriyle entegre edilmesi, insanların düzenli olarak sağlık kontrollerinden geçmelerini, sağlıklı beslenme ve yaşam tarzı alışkanlıklarını benimsemelerini, yaralanmalardan korunmayı öğrenmelerini ve ruh sağlıklarını desteklemelerini sağlar. Bu şekilde, sporun sağlık hizmetlerine dahil edilmesi, bireylerin genel sağlığını ve yaşam kalitesini artırır.

-Spor Yoluyla Refahın ve Çalışma Performansının Artırılması

Sosyal hakların geliştirilmesi ve alt gelir gurubundaki bireylerin spor aracılığıyla mesleki kariyere ulaşmalarına olanak sağlanması, devletlerin istihdam olanaklarının geliştirilmesi bakımından öncelikli alan olarak gündeme alınmıştır. Özellikle hitap ettiği kesim itibariyle dinamik bir yapıda faaliyet alanı oluşturan spor endüstrisi; üretici ve tüketici kitlelerinin tamamını bir bütün olarak kapsamaktadır. Bununla birlikte birbirinden bağımsız olarak hareket eden pek çok sektörü de içinde barındırmaktadır. Bu sektörler üretim ve hizmet sektörleri olarak iki temel düzlemde ele alınmaktadır. Üretim sektörü çok geniş anlamda kapsamlı ve ağır bir sanayiye de içine alan dev bir endüstridir. Hizmet sektörü ise sporun kendine has biçimde ürettiği hizmetleri ve organizasyonunu içermektedir. Bu iki sektör de son yirmi yıllık dönemde muazzam bir büyüme göstererek gelişmiş ülkelerde üretilen hizmetlerin ve malların yaklaşık yüzde ikisini temsil etmektedir. İfade edilen büyüklük ülkeden ülkeye farklılık gösterse de gelişmiş ülkelerde milyar dolarlık hacimleri temsil etmektedir. Spor, istihdam yaratma ve ekonomik büyümedeki rolleriyle reel sektörü olumlu yönde desteklemektedir. Spor sektörünün, Avrupa ülkelerinde ortalama yüzde iki oranında bir kalkınma hedefi bulunmaktadır (Mumcu ve ark., 2019). Sporun ekonomik ve kalkınma ilişkisi çeşitli sektörleri öncelikli olarak paydaş haline getirmektedir. Özellikle mega oyunlar sırasında oluşan alt yapı ve tesisleşme kaynaklı inşaat sektörünü, spor ürünlerinin üretim sektörünü, kitlesel hareketlenmeden kaynaklı turizm ve ulaşım sektörünü ve diğer alt hizmet sektörlerini doğrudan ve dolaylı olarak etkilemektedir (Malfas ve ark., 2004). Hem ticari aktivitenin artırılması hem de spor alanında istihdam yaratması açısından ülkeye alınan büyük ölçekli etkinliklerin ekonomide kaldıraç etkileri bulunmaktadır.

Toplumda yaşayan bireylerin refahının yüksek olması, sağlıklı bir şekilde yaşamlarını idame ettirmeleri ve iş gücü kaybının da önlenmesi anlamına gelmektedir. Özellikle Avrupa ülkelerinde kamu ve özel sektörün elindeki insan kaynağını verimli bir şekilde çalıştırma çabası mevcuttur. Bunun en önemli nedeni ise azalan ve yaşlanan nüfustur. Avrupa da yaşlanan

nüfusun daha verimli kullanılması için sağlıklı ve dinamik bir orta yaş gurubuna ihtiyacı vardır. Bunu yapabilmek için sosyal yaşantısını kaliteli bir biçimde geçiren, tatil günlerini ve işten arta kalan zamanlarını rekreatif faaliyetlerle planlamış toplum oluşturma çabasıdadır. Boş zamanların ciddi biçimde yenilenme ve negatif enerjiyi uzaklaştırma fırsatlarından tamamıyla faydalanılmak istenmektedir. Özellikle gelişmiş şirketler çalışanlarının kaliteli bir biçimde zaman geçirmeleri için çalışma alanlarına fiziksel aktivite alanları inşa etmektedir. Mola ve işten arta kalan zamanlarda zihinlerini boşaltacak ve rahatlayacak aktiviteler oluşturarak iş doyumunu ve kurumsal aidiyeti artırmaya yönelik uygulamalar yapmaktadır. Spor, toplumsal refah seviyesini artırma potansiyeline sahip önemli bir etkidir. Sporun toplumsal refah üzerindeki olumlu etkileri:

- Sosyal bağlar ve toplumsal dayanışma
- Şiddetin azaltılması
- Ekonomik etkiler
- Eşitlik ve kapsayıcılık
- Toplumsal gelişim

Bu sebeplerden dolayı spor yoluyla her bireyin toplumda alabileceği rolleri geliştirmek için önemlidir.

ELİT SPORCU YETİŞTİRME POLİTİKASI

Bireyleri spor ortamına çeken en büyük cazibe sporcuların verdiği ilham ve inanılmaz esin gücüdür. Elit sporcuların izlenme zevki sporun izleyici kitlesi üzerinde etkili olduğu gibi onlara ilham veren genç bir kitleyi de peşlerinden sürüklemektedir (Weed, 2009). Elit sporcu yetiştirme politikası ise ulusal ve uluslararası boyutlarıyla müsabaka sporunun tümünü içermektedir. Elit sporcu yetiştirme politikası, bireylerin hem kendileriyle hem de rekabet ettikleri birey ve guruplarla mücadele etme çabasını temsil etmektedir (Jens De Rycke & Veerle De Bosscher, 2021). Elit sporcu performansının temelini oluşturan nitelikleri anlamak ve gelişimlerini kolaylaştırmak hedefleriyle 1950'lerde başlayan yetenek belirleme ve geliştirme programları ilk olarak Sovyetler Birliği, Doğu Almanya, Romanya ve Bulgaristan gibi doğu bloğu ülkelerinde görülmüştür. Son yıllarda ise Avustralya, Çin ve ABD sporda yetenek seçimi ve gelişimi programlarıyla başarılar kazanan ülkelerdir (Baker & Schorer, 2010). Sporda üst düzey başarıya ulaşabilmek, spora erken yönlendirme ile yakın ilişki göstermektedir. Çocukların ve gençlerin en yüksek verim sağlayacakları branşlara zamanında yönlendirilmesi spor biliminin en önemli konusunu oluşturmaktadır. Bu nedenle çocukları mümkün olabilecek

en erken yaşta başarılı olabilecekleri branşlara yönlendirmek önemli bir unsurdur (Tutkun, 2002). Çocukluk çağında başlayan yetenek taraması modellerinin amacı spora uygunluğun tespit edilmesi ve doğru yönlendirilmesidir. Sporda tarama modelinin neden önemli olduğuna bakıldığında spor imkânlarına ulaşamayan ve herhangi bir sportif yeteneğinin varlığından haberdar olmayan çocukların spor ortamına dâhil edilmesidir. Sportif yeteneği olan çocukların alt yapı kulüplerine ve okul sporları müsabakalarına katılımlarının teşvikidir. Bu model ulusal çapta elit sporcu yetiştirme politikasının en temel modelidir. Gelişmiş ülkelerin spor politikasında genellikle üç ana başlık bulunmaktadır. İlki ülkede yaşayan her bireyin düzenli fiziksel aktivite yapmasını sağlamaktır. Bu politikayı yürütürken spor ile ilgili tüm paydaşların iş birliği yapmasını sağlayacak bir iş birliği oluşturulmaktadır. İkincisi sportif amaçlı ulusal spor müsabakaları düzenlemek ve bunun organizasyonunu sağlamaktır. Bu başlıkta amatör sporun desteklenmesi ve lisanslı sporcu sayısının artırılması amaçlanmaktadır. Genellikle sosyalleşme ve toplumsal uyumu desteklemek amacıyla bölgesel müsabakaların düzenlenmesi amaçlanmaktadır. Burada birinci olmanın çok bir önemi yoktur, asıl amaç bireylerin spora yönlendirilerek daha toplumsal olarak daha verimli olmasını sağlamaktır. Üçüncü başlık ise uluslararası spor müsabakalarında başarı elde etmektir. Elit sporcu yetiştirerek ülkelerinin isimlerini yapılan tüm uluslararası müsabakalarda duyurmak ve diğer ülkeleri mağlup ederek üstünlüklerini ortaya koymak olarak belirlenmiştir.

Elit sporcu yetiştirme anlamında “Uzun Süreli Sporcu Gelişimi” programları üst düzey sporda başarı arayan ülkelerin üzerinde dikkatle durdukları konulardan birisi haline gelmiştir (Açıkada & Hazır, 2016). Sporcu yetiştirme sistemleri içerisinde kurulan Sporcu Eğitim Merkezleri ve Türkiye Olimpiyatlara Hazırlık Merkezlerinde ulusal sporcu yetiştirme politikası için önemlidir (Türkmen ve ark., 2017). Elit sporcu yetiştirme kısmı doğru planlanmış bir yol haritası ile yürütmek gerekmektedir. Elit sporcu yetiştirme politikasında her spor dalı için farklı uygulamalar da yapılabilir. Örneğin, ülkemizde 1987 yılında açılmaya başlayan güreş eğitim merkezleri Türkiye de yapılan ilk profesyonel sporcu eğitim merkezleri olarak pek çok ilde açılmıştır. Burada yetişen sporcular ülkemize olimpiyatlarda ve diğer uluslararası müsabakalarda çok sayıda madalya kazandırmıştır. Burada en önemli konu temelde elinizde var olan insan gücünün niteliğinin belirlenmesidir. Her topluluğun/ülkenin/ırkın yaşadığı bölgeye ya da genetik olarak mirasında var olan özellikleri bulunmaktadır. Bununla birlikte sosyo-ekonomik düzeyi, kültürel yapı ve refah seviyesinin de oldukça önemli olduğu bilinmektedir. Tüm bu unsurları göz önünde bulundurarak ülkedeki çocuk ve gençlerin özel nitelikleri göz önüne alınarak spor alanına dahil edilmelidir. Yetenekli sporcu arama, bulma ve

geliştirme; üst düzey sporda başarılı olma adına elit sporcu yetiştirmede son yılların önemli konularından birisi olmuştur.

-Elit Sporcu Yetenek Taramasında Uygulanan Modeller

Elit sporcu yetiştirme programları, farklı ülkelerde ve spor federasyonlarında farklı dönemlerde başlamıştır. Örnekler şu şekildedir:

Rusya: Sovyetler Birliği döneminden başlayarak elit sporcu yetiştirme programları konusunda öncü bir rol oynamıştır. 1930'lu yıllardan günümüze uzanan sporda başarıya önem veren politikalarıyla birlikte, elit sporcu yetiştirme programlarını da başlamıştır (Turgut & Mumcu, 2023).

Amerika Birleşik Devletleri: Amerika Birleşik Devletleri'nde 20. Yüzyılın ortalarında elit sporcu yetiştirme programları özellikle kolej ve üniversite düzeyinde gelişmiştir. Öğrencilerin spor yeteneklerini keşfetmek, geliştirmek ve profesyonel düzeyde rekabet etmelerini sağlamak için özel programlar ve burs imkanları sunulmaktadır (Turgut & Mumcu, 2023).

Almanya: Almanya, elit sporcu yetiştirme konusunda önemli bir geçmişe sahiptir. Özellikle Doğu Almanya'da, 20. yüzyılın ortalarından itibaren yoğun bir şekilde sporcu yetiştirme programları uygulanmıştır. Bu programlar, olimpiyat ve dünya şampiyonalarında ülkenin başarılarını artırmayı hedeflemiştir (Klostermann & Nagel, 2014).

Çin: Çin, son dönemde elit sporcu yetiştirme programlarıyla dikkat çeken ülkelerden biridir. Çin'de, genç yaşlarda yetenekli sporcuların belirlenmesi ve spor okullarında yoğun antrenmanlara tabi tutulması amacıyla özel programlar ve merkezler bulunmaktadır (Hong, Wu & Xiong, 2013).

İngiltere: İngiltere'de spor yetenek taraması, özellikle futbol gibi popüler spor dallarında erken yaşlardan itibaren yapılmaktadır. Ülkenin futbol akademileri, genç futbolcuları belirli kriterlere göre değerlendirir ve yetenekli olanları geliştirme programlarına dahil eder (Green, 2006).

Brezilya: Brezilya, futbol yetenek taraması konusunda özellikle tanınmıştır. Ülkede futbol akademileri ve kulüpler, genç futbolcuların yeteneklerini keşfetmek ve profesyonel futbol dünyasına adım atmalarını sağlamak için çeşitli programlar yürütür (Poni, 2021).

Bu sadece bazı örneklerdir ve elit sporcu yetiştirme programlarının başlama tarihleri ve süreçleri ülkeden ülkeye, spor dalından spor dalına değişiklik göstermektedir. Ancak genel olarak, elit sporcu yetiştirme programları, sporcuların yeteneklerini erken yaşlarda belirleme,

yoğun antrenmanlarla geliştirme ve uluslararası düzeyde rekabet etmelerini sağlama amacıyla kurulmuştur (Bergsgarda & Norberg, 2010; Rycke, & Bosscher, 2021).

Dünya genelinde spor yetenek taraması için farklı modeller ve yaklaşımlar kullanılmaktadır. Bunlar;

- Sporda genel yetenek taraması
- Spor branşı spesifik tarama
- Seçici yetenek taraması
- Gelişimsel yetenek taraması
- Gözlem ve uzman değerlendirmesi

Bu modeller, spor yetenek taramasında kullanılan genel yaklaşımları temsil etmektedir. Her bir modelin avantajları ve dezavantajları bulunur. Spor yetenek taraması sürecinde çocukların sağlığı, güvenliği ve gelişimi en önemli öncelik olmalıdır. Aynı zamanda, çocukların ilgi ve istekleri doğrultusunda spor branşlarına yönlendirilmeleri ve çok yönlü spor deneyimi edinmeleri de önemlidir (Breitbach ve ark., 2014).

-Türkiye’de sporda yetenek taraması modeli

Türkiye’de sporun gelişimi ve yetenek taraması için çeşitli programlar ve faaliyetler bulunmaktadır. Bunalar;

- Milli sporcu yetenek tarama ve seçme projesi
- Spor federasyonları projeleri
- Spor kulüpleri ve özel okul projeleri
- Spor liseleri projesi

Türkiye’de spor yetenek taraması Gençlik Spor Bakanlığı (GSB) ve Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ortaklığında yürütülmektedir. Bu taramanın amacı, yetenekli çocukları erken yaşlarda keşfetmek, doğru spor branşlarına yönlendirmek ve gelişimlerini desteklemektir. Yetenek taraması için genellikle fiziksel testler, motor beceri ölçümleri, performans değerlendirmeleri ve gözlem gibi yöntemler kullanılır. MEB’na bağlı okullarda yapılan taramalarda belirli becerileri diğerlerinden daha iyi olan çocuklar tespit edilmektedir. Burada MEB’na önemli roller düşmektedir. Son yıllarda Tematik Okul uygulamaları kavramı, spor liselerine ek olarak spor ortaokulları programlarının açılması önemli gelişmelerdir. Türkiye Voleybol Federasyonu ile yapılan protokol doğrultusunda Türkiye TVF Spor Lisesi ve Türkiye Futbol Federasyonu benzer şekilde yapılacak TFF Spor Lisesi programlarıdır. Bunu takip eden okul spor

kulüplerinin niteliklerinin geliştirilmesi ve özel okulların sporculara burs programları açmaları sporcu kariyerinin temellerini destekleyecek politikalar olarak görülmektedir.

Tablo 3. Yetenek taramasına katılan çocuk sayıları

Yıl	Taranan Çocuk	Spora Yatkın Olan	Branşa Yönlendiren
2022	588.018	54.249	23.186
2023	733.509	87.634	37.899
2024	998.286	123.842	-
Toplam	2.319.813	265.725	61.085

Yetenek taramasına göre son üç yılda taramaya dahil edilen çocukların, spora yatkinliklarına ve spor branşına yönlendirilmeleri ile ilgili verilere bakıldığında toplamda 1.321.527 çocuktan eksik olan 2024 verisini de göz önünde bulundurduğumuzda yaklaşık %2000’de bir çocuğun spor branşına yönlendirildiği görülmektedir.

Türkiye Sportif Yetenek Taraması ve Spora Yönlendirme Programında Millî Eğitim Bakanlığında görevli 1771 beden eğitimi öğretmen, Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinde Görevli 2781 antrenör, 838 EYS antrenörü, 948 uzman ve diğer personel olmak üzere toplam 6338 kişi görev almaktadır. Ülkemizde spor bilimleri ile ilgili eğitim veren fakülte ve yüksekokul sayısı 78’dir. Ama bu proje kapsamında hiçbir spor bilimciye görev verilmemesi önemli bir eksiklik olarak görülmektedir.

Genel olarak, çocukların spor yeteneklerini keşfetmek ve doğru spor branşlarına yönlendirmek için erken yaşlarda tarama yapılması, potansiyel yeteneklerin erken dönemde tespit edilmesine ve doğru gelişim süreçlerinin başlatılmasına yardımcı olmaktadır. Yetenek taraması genellikle 6 ila 10 yaş arası çocuklarda yapılmaktadır. Bu yaş aralığı, çocukların motor becerilerinin gelişiminin yoğun olduğu dönemleri içerir. Ancak bazı spor dallarında daha erken yaşlarda belirlenmesi gelişim için önemlidir. Örneğin, yüzme ve jimnastik gibi temel beceri spor dallarında, 4-6 yaş arasındaki çocuklar arasında yetenek taraması yapılabilir. Yine de, yetenek taramasının sadece erken yaşlarda yapılması yeterli değildir. Çocukların fiziksel, zihinsel ve duygusal gelişimlerini gözlemlemek, uzun vadeli potansiyellerini değerlendirmek ve doğru gelişim süreçlerine yönlendirmek için sürekli takip ve değerlendirme yapılması gereklidir.

-Elit sporcu yetiştirmede haritalandırma ve veri toplama

Sporcu tarama ve geliştirme programları oluşturulurken öncelikle stratejik planlama yapılır ve ülkedeki nüfus içerisinde çocuk/genç sayısının dağılımının bilinmesi en önemli konudur. Çocuk/genç nüfusunun dağılımının niteliklerine göre ayrılıp verilere işlenmesi gerekmektedir. Kategorik olarak altı yaşından itibaren müsabık olan sporcular geniş bir yaş aralığı gruplandırma kriterlerine uygun şekilde oluşturulmalıdır. Oluşturulan gruplandırmanın dağılım içerisinde aktif spor yapan kesimin bölgeler içerisindeki yerleri belirlenmelidir. Aktif sporcu olan çocukların/gençlerin hangi spor dallarında faaliyet gösterdikleri önce bölgelere sonra da illere ve ilçelere göre ayrılmalıdır. Böylelikle ülkede hangi spor dalında hangi bölgede sporcu olduğuna dair dağılım elde edilmiş olur. Bu aşamadan sonra spor kulüplerinin dağılımı aynı şablon üzerinden çıkarılmalıdır. Daha sonra aynı şablon üzerinden antrenör sayılarının tespit edilmesi gerekmektedir. Haritalandırma yapıldıktan sonra elde edilen veriler sistematik olarak ilişkilendirilip yeni verilerin ortaya çıkarılması sağlanabilir. Ülkemizde 2017 yılında uygulanmaya başlayan ve halen devam eden yetenek taraması modelinde elde edilen verilerinde bu oluşturulacak veri tabanına işlenmesi, tarama sonucunda yetenekli olarak belirlenen çocukların hangi spor dallarına hangi bölgelerde/illerde/ilçelerde yönlendirileceği konusunda daha net bilgiler verebilir. Tarama sonucunda yetenekli olarak belirlenen elit sporcu olma potansiyeline sahip olan çocukların, öncelikle yaşadıkları bölgelerde yeterli alt yapı imkânlarına sahip olması gerekmektedir. Alt yapı kulüplerinin ya da temel spor dallarında antrenörlerin bulunmadığı bir bölgede, yetenekli olarak tespit edilen çocukların spor eğitimlerini alabilmeleri için okul spor kulüplerinin ve beden eğitimi öğretmenlerinin daha aktif görev alması gerekmektedir. Okul spor kulüpleri ile gençlik spor il/ilçe müdürlüklerinin, spor federasyonlarının temsilciliklerinin ve yerel yönetimlerin kulüplerinin özellikle de kırsal alanlarda organize bir şekilde hareket etmeleri sağlanmalıdır. Yukarıda bahsi geçen sistemin aktif hale getirilmeden yetenek taraması modelinde harcanan çabanın karşılığında elde edilen sonucunun tam olarak alınamayacağı düşünülmektedir. Buna ek olarak okul spor kulüpleri sisteminin işletilmesi halinde okul sporları organizasyonu daha etkin bir sisteme geçilebilir. Özellikle okullarda bir taraftan nitelikli bir tarama yapılarak öğrencilerin tespit edilmesi sağlanarak, diğer taraftan müsabık hale getirilerek buldukları bölgelerde lisanslı sporcu olma imkânına sahip olabilir. Oluşturulan sistemde beden eğitim öğretmenlerinin kendi mesleki kariyerlerini daha tatmin edici şekilde yapacakları da muhakkaktır. Kaldı ki şu an ki sistemde tarama yapılan çocukların eğitim gördükleri okullarda beden eğitim öğretmenleri bulunmamakta ve beden eğitimi dersleri müfredatta yer almamaktadır. İvedi olarak

İlköğretimin ilk dört yıllık bölümüne beden eğitimi dersinin zorunlu olarak konulması ve okul spor kulüplerinin zorunlu olarak faaliyete geçirilmesi gerekmektedir.

Ayrıca tarama sonucu sportif yetenek taraması modelinde dışarda kalan pek çok çocukta sportif becerileri yeterli olmayan çocuklar sınıfına dahil edilmektedir. Bu durumda farklı açılarından incelenmesi ve araştırılması gereken bir konudur. Kaldı ki pek çok örnekte olduğu gibi yetenek mi? Çalışma mı? Fenomeni karşımıza çıkmaktadır. Bu duruma bir örnek vermek gerekirse, okul sporları yıldızlar kız voleybol kategorisinde 2021 yılında şampiyon olan Tokat Fevzi Çakmak Ortaokulunun başarısından bahsedelim. Bahsi geçen okulun spor salonu yoktur. Antrenmanlarını açık alanda kurulu olan voleybol sahasında yapakta ve okulun beden eğitimi öğretmenin anadalı voleybol değildir. Bu kadar olumsuz duruma karşın nasıl oluyor da Türkiye şampiyonu olabiliyor? Bu sorunun cevabını bulmak pek çok sistematik sorunu çözmek anlamına gelebilir. Özellikle metropollerde bulunan devlet ve özel okulların tesisi, antrenörü ve hafta sonu antrenman saatleri olmasına rağmen kırsalda bir okul her sene Türkiye finallerine nasıl kalmaktadır. Üstelik Tokat ili özelinde kadın voleybolu ile ilgili bir alt yapıda mevcut değildir. Demek ki mesleğini seven bir beden eğitimi öğretmeni pek çok olumsuzluğun üstesinden gelerek okulundaki öğrencileri spor yapmaya ve başarılı olmaya motive edebiliyor. Bu sebeple diyoruz ki iyi öğretmen yetiştirerek tüm eğitim aşamalarında görevlendirmelidir.

Farklı bir örnekte spora gönül vermiş bir doktorun Muğla'nın Milas ilçesine bağlı bir köyde başlattığı okçuluk faaliyetinin Muğla Büyükşehir Belediyesi tarafından sahiplenilmesiyle sonucu oluşturulan kulüp faaliyetine dönüşmüştür. Muğla Büyükşehir Belediyesi okçuluk dalında 2024 yılında Antalya'da yapılan Açık Hava Okçuluk Türkiye Şampiyonasında büyük bir başarı elde edilmesine ve sporcuların uluslararası müsabakalarda yarışmalarının yolunu açmıştır. Kulübün bünyesinde daha önce de Avrupa şampiyonluğuna ulaşan sporcuların yetişmesini sağlamıştır. Burada verilen örneklerden yola çıkarak doğru ellerde doğru bir modelde oluşturulan her sistem gibi sporda başarıya ulaşılacak sonuçlar elde edilebilir. İyi yetişmiş bir alt yapı antrenörü ya da beden eğitimi öğretmeni çocukların spora katılımını artırmak için kullanılan tüm enstrümanlardan daha önemlidir.

SONUÇ

Türkiye'de spor politikaları merkezîyetçi bir yaklaşımla yönetilmekte ve yerel farklılıklar göz ardı edilmektedir. Spor eğitimindeki eksiklikler ve altyapı sorunları, politikaların başarılı şekilde uygulanmasını engellemektedir. Bu çalışmada özellikle herkes için spor ve elit sporcu yetiştirme politikalarının organizasyonlarının işlevlerine odaklanılmıştır. Türkiye'de görülen

uygulama sorunlarının bazıları, diğer ülkelerde gerçekleştirilen çalışmaların bulgularıyla paralellik göstermektedir. Türkiye'deki spor politikalarının daha başarılı olması için elit sporcu yetiştirme ve herkes için spor politikalarının bütünleşik ve uyumlu bir şekilde geliştirilmesi gerekmektedir. Houlihan (1997), ülkelerin spor politikalarını karşılaştırdığı çalışmada sadece sportif başarıya değil, aynı zamanda toplumsal, ekonomik ve politik bağlamlara göre şekillendiğini ortaya koymuştur. Özellikle devlet müdahalesinin derecesi, elit spor politikalarının başarısını ve sürdürülebilirliğini belirleyen kritik faktörlerden biri olarak değerlendirilmektedir. Örneğin, İskandinav ülkeleri, sporun sosyal faydalarına odaklanırken, Avustralya ve İngiltere gibi ülkeler hem elit sporu hem de geniş katılımı desteklemeye çalışmaktadır. Almanya ve Kanada gibi ülkelerde devlet desteği güçlü olup, spor politikaları ulusal kimlik ve sosyal kalkınma hedefleriyle bütünleştirilmiştir. ABD, en ticari spor modeline sahip olup, profesyonel spor endüstrisinin büyük bir kısmı özel sektör tarafından yönetilmektedir. Yine benzer bir araştırma da Henry (2011), Avrupa'daki spor politikalarının temel hedeflerinden birinin toplumun her kesimini sporla buluşturmak olduğunu vurgulamaktadır. Ancak, bu hedefe ulaşmanın önündeki bütçe kısıtlamaları, yönetimsel sorunlar ve politika sürekliliği gibi zorluklara dikkat çekmektedir. Çalışma, spor politikalarının sadece elit spora değil, herkes için sporun yaygınlaşmasına da odaklanması gerektiğini savunmaktadır. Spor kulüpleri ve gönüllü kuruluşlar, spor yönetiminin en önemli aktörleri olduğunu belirtmektedir. Örneğin, Norveç'te sporun %90'ı gönüllü kuruluşlar tarafından yürütülmektedir. Almanya Spor Federasyonu (DOSB), 90.000'den fazla spor kulübünü bünyesinde barındırmaktadır. Fransa'da devletin spor yönetiminde güçlü bir rol oynadığı ülkeler arasında yer almakta ve hem elit spora hem de halk sporuna önem vermektedirler. Birleşik Krallık ve Hollanda, spor politikaları merkezi hükümet tarafından belirlenirken, uygulamalar büyük ölçüde yerel yönetimler ve gönüllü kuruluşlar tarafından yürütülmektedir. Hollanda özellikle son yıllarda önemli atılımlar yapan bir ülke olarak gelecek on yılda spor sistemine 12 milyon genç kazandırmayı hedefleyen ve olimpik başarıya yönelik yatırımları da vardır. Doğu Avrupa Ülkeleri, devlet destekli spor politikaları güçlüdür, ancak altyapı yatırımları ve özelleşme süreçleri devam etmektedir. Hoekman ve Scheerder (2021), spor politikalarının yalnızca kağıt üzerinde değil, sahada nasıl uygulandığının ve hangi sonuçları doğurduğunun dikkatlice analiz edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Çalışma, spor politikalarının başarısının sadece bütçeye ve altyapıya bağlı olmadığını, aynı zamanda uygulama sürecindeki yönetim ve planlama kalitesinin de belirleyici olduğunu göstermektedir. Houlihan ve Green'in (2008), farklı ülkelerde elit sporun gelişimini inceleyen karşılaştırmalı

bir çalışmadır. Çalışma, elit spor politikalarının nasıl şekillendiğini, hangi faktörlerden etkilendiğini ve farklı ülkelerin bu alanda izlediği stratejileri ele almaktadır. Çalışmada, elit sporun gelişimi için kritik olan yapılar, sistemler ve kamu politikaları detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Yazarlar, spor politikalarının yalnızca sportif başarıya odaklanmadığını, aynı zamanda ekonomik, kültürel ve politik unsurlar tarafından da şekillendirildiğini vurgulamaktadır. Yine benzer bir çalışmada Jens De Rycke ve Veerle De Bosscher'in (2021), elit sporun toplum üzerindeki etkilerine dair kamuoyunun algılarını incelemektedir. Araştırma, elit sporun topluma fayda mı yoksa zarar mı verdiği konusunda farklı görüşlerin olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışma, elit sporun toplumsal katkıları ve olası olumsuz etkileri üzerine bir çerçeve oluşturarak halkın bu konudaki görüşlerini analiz etmektedir. Özellikle, elit sporun halk sağlığı, sosyal uyum, ekonomik faydalar ve ulusal kimlik üzerindeki olumlu etkileri vurgulanmaktadır. Bununla birlikte, elit sporun aşırı rekabetçiliği teşvik etmesi, kamu kaynaklarının adaletsiz dağılımına yol açması ve sporcular üzerinde fiziksel ve psikolojik baskı oluşturması gibi olumsuz yönlerine de dikkat çekilmektedir. Elit spor politikalarının yalnızca başarı odaklı değil, aynı zamanda toplumsal faydayı da gözeterek geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Politikaların daha adil ve kapsayıcı hale getirilmesi, elit sporun toplumsal faydalarını artıracığını belirtmektedir.

Spor politikasında özellikle bölgesel nitelikte alınan kararlar ve yerel yönetimlerin aktif katılımı sporun tabana yayılması açısından önemlidir. Örneğin Almanya'da Bavyera Başbakanı Markus Söder, artan çocukluk çağı obezitesiyle mücadele etmek amacıyla, ilkokul öğrencileri için günlük 30 dakikalık zorunlu egzersiz programı başlatmayı planladığını açıklamıştır. Bu girişim, çocukların günlük rutinlerine fiziksel aktiviteyi entegre ederek, küçük yaşlardan itibaren sağlık ve formda kalmanın önemini vurgulamayı hedefliyor. Program, tam gün eğitim hakkıyla paralel olarak uygulanacak ve öğleden sonraları spor kulüpleri ve çeşitli inisiyatiflerin desteğiyle spor etkinlikleri düzenleneceğini belirtmiştir (Welt, 2024). Her bölgenin farklı nitelikleri olmasından dolayı bu şekilde uygulanan politikaların daha olumlu sonuçlar vereceği düşünülmektedir. Yerel yönetimlerin özellikle herkes için spor politikasını geliştirici bir paydaş olarak sporun yaygınlaşmasında gereken alt yapı ve tesisleşmeyi desteklemesi gerekmektedir. Yerel yönetim birimlerin profesyonel futbol takımlarına yatırım yapmak yerine, daha fazla çocuk ve genç bireyin spor altyapısına kazandırma amaçlı yatırımlar yapabilir. Bölgede yaşayan bireylerin sağlık ile ilgili refahın artırılmasına yönelik uygulanan politikalarda ise Sağlık Bakanlığın herhangi bir işlevinin ve programının olmadığı görülmektedir. Özellikle obezitenin önlenmesinde çocukluk çağından başlayarak ilgili tüm kurumların bir arada çalışabileceği bir

program uygulanması gerekmektedir. Diğer bir paydaş olan üniversitelerin hem ülkenin hem de bulunduğu şehrin yapısına uygun bir biçimde spor kültürünü yaymaları ve bölgesel kalkınmaya hizmet etmesi gerekmektedir. Üniversitelerden mezun olan bireylerin özel sektör ve kamunun ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte yetişmesi için programların güncellenmesi gerekmektedir. Ayrıca spor yönetimi alanında çalışan akademisyenlerin de spor politikasını geliştirici nitelikte araştırma tasarımları, spor alanında yönetimin fonksiyonlarının işleyip işlemediği test etmeleri önemlidir.

Herkes İçin Spor Federasyonu gibi çatı organizasyonun etkinliğinin çok zayıf olduğu ve taşrada hiçbir faaliyet gösteremediği görülmektedir. Herkes İçin Spor Federasyonu, özellikle pandemi döneminde ve öncesinde AB projeleri ve uluslararası fonlarla projeler yürüterek AB Herkes İçin Spor Haftasında sporun sağlıkla ilgili görünürlüğünü artırmak için faaliyetler yürütmüştür. HİSAPP uygulamasıyla pandemi döneminde TRT Spor kanalından ulusal hareket programına önemli katkılar sağlamıştır. Bununla birlikte HİSAPP uygulamasının indirme sayısı pandemi döneminde Türkiye’de kullanılan en çok indirilme sayısına ulaşan spor uygulaması olmuştur. Ayrıca engelli bireylerin spor olanaklarına ulaşması için tasarlanan dünya da ilk uygulama olarak ne yazık ki federasyon yönetiminde yapılan değişiklik sonucunda bu dijital çağda uygulamanın kullanımı maalesef durdurulmuştur. Yine okul sporlarına gerektiği değerin verilmediği ve Okul Sporları Federasyonunun kapatılmasının temsiliyette uluslararası statüde önemli bir handikap yarattığı yönündedir. Ayrıca Okul Sporları Federasyonu yönetimi uluslararası federasyonda önemli bir etkiye sahipti ve bunun ülkemize uluslararası spor etkinliklerine ev sahipliği yaparak almaktaydı. Bununla birlikte MEB sporun önemli bir paydaşı olarak temel eğitimin ilk basamağında beden eğitimi ve spor derslerinin olmaması girdirilmesi gereken önemli bir müfredat sorunudur.

Sonuç olarak herkes için spor politikası ve elit spor politikasının yürütülmesinde kamu hizmeti olarak merkezi yönetimin belirlediği bir program bulunmaktadır. GSB genellikle elit spor politikasına yatırım yapacak nitelikte teşkilatlandığı görülmektedir. Bununla birlikte paydaş kurumların işlevsel halde çalışmasını sağlayacak kurulların ve bağımsız yapıların eksikliğinin olduğu görülmektedir. Kaldı ki elit spor politikasında da yapılan yatırımların karşılığının alınmadığı madalya sayılarına bakıldığında görülmektedir. Hem başarı kazanmaya yönelik olsun hem de sporun yaygınlaştırılması için olsun, iki ana politikanın paydaşlarının tüm gelişmiş ülkelerde okul sporları organizasyonu ve yerel yönetimler olduğu görülmektedir. Bunun yanında spor kulüplerinin ve federatif yapıların spor yönetimin işleyişinde önemli görevleri bulunmaktadır. Bunun yanında gönüllü kuruluşların ve birliklerin sporun

organizasyonunda etkin bir şekilde roller üstlendikleri görülmektedir. Ülkemizde ise sporun tek elden yürütüldüğü, spor kulüplerinin önemli yönetimsel sorunların olduğu görülmektedir.

KAYNAKLAR

- Açıkada, C., & Hazır, T. (2016). Uzun Süreli Sporcu Gelişim Programları: Hangi Bilimsel Temellere Oturuyor?. *Spor Bilimleri Dergisi*, 27(2), 84-99.
- Avrupa Komisyonu. (2021a). EU Work Plan For Sport 2021-2024. Brussels.
- Avrupa Komiyonu. (2021b). Promoting Good Governance In Sport. Brussels.
- Avrupa Konseyi. (2020). European Sports Charter. Strasbourg.
- Avrupa Parlamentosu. (2021). The Socio-Economic Impact Of Sport In Europe. Brussels.
- Bergsgarda, N. A., & Norberg, J. R. (2010). Sports Policy And Politics – The Scandinavian Way. *Sport In Society*, 13(4), 567–582.
- Bosscher, V. D., Sotiriadou, P., & Bottenburg, V. M. (2013). Scrutinizing The Sport Pyramid Metaphor: An Examination Of The Relationship Between Elite Success And Mass Participation In Flanders. *International Journal Of Sport Policy And Politics*, 5(3), 319-339. Doi:10.1080/19406940.2013.806340
- Breitbach, S., Tug, S., & Simon, P. (2014). Conventional And Genetic Talent Identification İn Sports: Will Recent Developments Trace Talent?. *Sports Medicine*, 44, 1489-1503.
- Brown, L. & Davis, K. (2020). Technological Innovations İn Sports: Enhancing Performance And Reducing Injuries. *International Journal Of Sports Science*, 25(4), 567-590.
- Coakley, J. (2007). *Sport İn Society: Issues And Controversies* (9th Ed.). New York: Mcgraw Hill.
- Corbin, J. & Strauss, A. (2008). *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. Thousand Oaks: Sage.
- Çeviker, A., Mumcu, H. E., Şekeroğlu, M. Ö., & Bayrak, M. (2018). UNICEF'e Göre Türkiye'de Dezavantajlı Kabul Edilen Grupların Sportif Etkinliklerle Sosyal Uyumun Sağlanması. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12), 221-238.
- Ekholm, D., & Sol, S. L. (2020). Mobilising Non-Participant Youth: Using Sport And Culture İn Local Government Policy To Target Social Exclusion. *International Journal Of Cultural Policy*, 26(4), 510-523. Doi:10.1080/10286632.2019.1595607
- Eime, R. M., Young, J. A., Harvey, J. T., Charity, M. J., & Payne, W. R. (2013). A Systematic Review Of The Psychological And Social Benefits Of Participation İn Sport For Children And Adolescents: Informing Development Of A Conceptual Model Of Health Through Sport. *International Journal Of Behavioral Nutrition And Physical Activity*, 10(98), 1-21.
- Gallahue, D. L., & Ozmun, J. C. (2012). *Understanding Motor Development: Infants, Children, Adolescents, Adults*. Mcgraw-Hill Education.
- Gök, Y., Sunay, H. (2010). Türkiye Ve Fransa'da Uygulanan Spor Yönetiminin Kamu Yönetimi Açısından Karşılaştırılması, *Spor metre*, VIII, (1): 7-16. S.8.
- Green, A. & Johnson, R. (2021). Sports Diplomacy: A Tool For International Relations. *Global Sports Policy*, 9(1), 67-89.
- Green, M. (2006). From 'Sport For All' To Not About 'Sport' At All? Interrogating Sport Policy Interventions İn The United Kingdom. *European Sport Management Quarterly*, 6(3), 217-238. Doi:10.1080/16184740601094936
- GSB. (2025). İstatistikler. <https://shgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/175/105/Istatistikler>
- Henry, I. (2011). European Policy Systems And Sport-For-All As A Policy Objective. *IOC's OSC Postgraduate Grant Selection Committee*.
- Hoekman, R., & Scheerder, J. (2021). Sport Policy Practice And Outcome: Theoretical And Empirical Approaches. *European Journal For Sport And Society*, 18(2), 103-113.

- Houlihan, B. (1997). *Sport, Policy, And Politics: A Comparative Analysis*. London: Routledge.
- Houlihan, B., & Green, M. (2008). *Comparative Elite Sport Development: Systems, Structures And Public Policy*. London: Elsevier.
- Janssen, I., & Leblanc, A. G. (2010). Systematic Review Of The Health Benefits Of Physical Activity And Fitness In School-Aged Children And Youth. *International Journal Of Behavioral Nutrition And Physical Activity*, 7, 1-16.
- Jens De Rycke, & Veerle De Bosscher. (2021). The Cure Or The Cause? Public Opinions Of Elite Sports' Societal Benefits And Harms. *Sport In Society*, 24(7), 1070–1093.
- Klostermann, C., & Nagel, S. (2014). Changes In German Sport Participation: Historical Trends In Individual Sports. *International Review For The Sociology Of Sport*, 49(5), 609-634.
- Lindsey, I. & Chapman, T. (2017). Enhancing The Contribution Of Sport To The Sustainable Development Goals: Chapter 4, Pp. 31-44 (Commonwealth Secretariat, 2017)
- Malfas, M., Theodoraki, E. And Houlihan, B. (2004). Impacts Of Olympic Games As Megaevents. *Municipal Engineer*, 157(ME3), 209- 220.
- Mumcu, H.E. (2018). *Engelli Spor Politikaları (Avrupa Birliği Ülkeleri İle Türkiye Karşılaştırması)*. Akademisyen Kitabevi.
- Mumcu, H. E., Karakullukçu, Ö. F., & Karakuş, M. (2019). Youth Employment In The Sports Sector. *OPUS International Journal Of Society Researches*, 11(18), 2649-2665.
- Parker, D. (2019). The Social And Economic Impact Of Sports On Society. *Sports And Society Review*, 14(4), 210-225.
- Proni, M. W. (2021). The Football Industry İn Brazil. *Football And Social Sciences İn Brazil*, 335-371.
- Sam, M.P. & Jackson, S.J. (2006). Developing National Sport Policy Through Consultation: The Rules Of Engagement, *Journal Of Sport Management*, 2006, 20, 366-386.
- Simon, R.L., Torres, C. R. And Hager P.F. (2015). *Fair Play. The Ethics Of Sport*. 4th Edn. Boulder, CO: Westview Press.
- Smith, J. (2019). The Role Of Public And Private Sector Cooperation İn Sports Development. *Journal Of Sports Management*, 34(2), 123-145.
- Thompson, P. (2018). Ethical Values And Fair Play İn Sports. *Ethics İn Sports*, 12(3), 234-250.
- Trudeau, F., & Shephard, R. J. (2008). Physical Education, School Physical Activity, School Sports And Academic Performance. *International Journal Of Behavioral Nutrition And Physical Activity*, 5(1), 10.
- Tokarski, W., Tosounidis, A., & Zarotis, G. F. (2023). The Need For Health And Prevention Through Fitness Sports. *European Journal Of Sport Sciences*, 2(4), 34-42.
- Turgut, A., & Mumcu, H. E. (2023). The Effect Of Coaching Systems On Olympic Success: The Case Of The United States And The Russian Federation Coaching Education Systems. *International Journal Of Education Technology & Scientific Researches*, 8(23).
- Türkmen, M., İmamoğlu, O., & Dilek, A. N. (2017). Türkiye’de Sporcu Eğitim Merkezleri Ve Olimpik Hazırlık Merkezleri. *International Journal Of Cultural And Social Studies (Intjcss)* December 2017 : Volume 3 (Special Issue)
- Weed, M.İ (2009). The Potential Of The Demonstration Effect To Grow And Sustain Participation İn Sport. Review Paper For Sport England. Canterbury Christ Church University: Centre For Sport, Physicaleducation & Activity Research (Spear).
- Welt. (2024). https://www.welt.de/sport/article253581632/Sport-Markus-Soeder-will-taegliche-Bewegungspflicht-fuer-Schueler-einfuehren.html?utm_source=chatgpt.com
- White, M. (2020). Environmental Sustainability in Sports. *Journal of Environmental Sports Studies*, 18(2), 102-119.

KATKI ORANI CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR CONTRIBUTORS
Fikir ve Kavramsal Örgü <i>Idea or Notion</i>	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak <i>Form the research hypothesis or idea</i>	H. Erdem MUMCU, Neşe MUMCU H. Erdem MUMCU, Neşe MUMCU Osman KUSAN
Tasarım <i>Design</i>	Yöntem ve araştırma desenini tasarlamak <i>To design the method and research design.</i>	H. Erdem MUMCU, Neşe MUMCU H. Erdem MUMCU, Neşe MUMCU Osman KUSAN
Literatür Tarama <i>Literature Review</i>	Çalışma için gerekli literatürü taramak <i>Review the literature required for the study</i>	H. Erdem MUMCU, Neşe MUMCU, Onur ÖZTÜRK
Veri Toplama ve İşleme <i>Data Collecting and Processing</i>	Verileri toplamak, düzenlemek ve raporlaştırmak <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	H. Erdem MUMCU H. Erdem MUMCU H. Erdem MUMCU, Neşe MUMCU, Osman KUSAN, Onur ÖZTÜRK
Tartışma ve Yorum <i>Discussion and Commentary</i>	Elde edilen bulguların değerlendirilmesi <i>Evaluation of the obtained finding</i>	H. Erdem MUMCU, Neşe MUMCU, Osman KUSAN, Onur ÖZTÜRK
Destek ve Teşekkür Beyanı/ Statement of Support and Acknowledgment		
Bu çalışmanın yazım sürecinde katkı ve/veya destek alınmamıştır. <i>No contribution and/or support was received during the writing process of this study.</i>		
Çatışma Beyanı/ Statement of Conflict		
Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur. <i>Researchers do not have any personal or financial conflicts of interest with other people and institutions related to the research.</i>		

Bu eser [Creative Commons Atf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) ile lisanslanmıştır.